

Benchmark middelbaar beroepsonderwijs 2011

Bouwsteen studiesucces

Sectorrapportage

augustus 2012

© 2012 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Samenstelling van de studentenpopulatie in het mbo	5
	2.1 Omvang van de sector	5
	2.2 Studentkenmerken	6
	2.3 Opleidingskenmerken	8
3	Studiesucces van het mbo: jaarresultaat en diplomaresultaat	11
	3.1 Studiesucces: een overall-beeld	11
	3.2 Jaarresultaat en studentkenmerken	12
	3.3 Jaarresultaat en opleidingskenmerken	13
4	Vooropleiding van mbo-studenten	17
	4.1 Vooropleidingscategorieën	17
	4.2 Leerwegondersteunend onderwijs	20
	4.3 Vooropleiding en opleidingsvarianten in het mbo	21
	4.4 Vooropleiding en studiesucces	24
5.	Samenvatting	27
	Bijlage 1 – Jaarresultaat 2008-2011 per mbo-instelling	31
	Bijlage 2 – Studentenpopulatie t.b.v. berekening jaar- en diplomaresultaat 2011	33
	Bijlage 3 – Mbo-studentenpopulatie per 1-10-2011 naar leeftijdscategorie	34
	Bijlage 4 – Definiëring van indicatoren voor studiesucces: jaarresultaat en diplomaresultaat	35

1 Inleiding

Studiesucces is een belangrijke indicator voor de prestaties van onderwijsinstellingen in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Informatie daarover kan verschillende functies hebben. Deze kan van belang zijn voor het gefundeerd maken van een opleidingskeuze, voor het afleggen van verantwoording naar externe instanties en voor verbeteracties door onderwijsinstellingen zelf. De focus in deze rapportage ligt op laatstgenoemde functie: het aanreiken van gegevens over studiesucces aan de hand waarvan onderwijsinstellingen kunnen zien waar zij hun prestaties kunnen verbeteren. Dit rapport is dus primair bedoeld voor onderwijsinstellingen in het mbo.

In dit rapport wordt een beeld geschetst van de deelname aan en het studiesucces van het middelbaar onderwijs in Nederland. Het betreft een sectorrapportage, waarin het accent ligt op het mbo als geheel. Daarnaast is er voor elke mbo-instelling afzonderlijk een instellingsrapport gemaakt met instellings specifieke gegevens in vergelijking met die van andere mbo-instellingen. Deze instellingsrapportage is dit jaar voor het eerst vergezeld gegaan van een excelbestand waarin het studiesucces – uitgedrukt in het jaarresultaat voor 2011 – is weergegeven voor elk kwalificatiedossier dat voor de instelling van toepassing is. Dit maakt het mogelijk dat instellingen ook op gedetailleerd niveau hun eigen rendementsscores kunnen vergelijken met het landelijk gemiddelde.

De sectorrapportage en de instellingsrapportages zijn de bestanddelen van de benchmark mbo 2011, bouwsteen studiesucces. De benchmark is in opdracht en onder regie van de MBO Raad uitgevoerd door het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA).

Spiegelinformatie centraal

Deze rapportage bevat gegevens over deelname aan mbo-opleidingen en over resultaten van mbo-opleidingen in termen van hun studiesucces of intern rendement. Hoewel studiesucces in principe breder kan worden opgevat – mbo-opleidingen kunnen immers ook bijdragen aan de competentieontwikkeling van hun studenten zonder dat deze een diploma behalen –, is hier alleen gekeken naar behaalde diploma's. Daarvoor zijn twee maten gehanteerd: jaarresultaat en diplomaresultaat (zie voor de definiëring van beide indicatoren bijlage 4). De cijfers zijn ontleend aan één cijferbestanden van Bron die zijn bewerkt en aangeleverd door DUO-CFI. De gegevens fungeren als 'spiegelinformatie' voor mbo-instellingen doordat ze laten zien hoe het mbo het als onderwijssector doet, om daaraan opleidingen van hun eigen instelling te kunnen spiegelen. Studieresultaten kunnen daarvoor vergeleken worden met het gemiddelde in de sector en met de scores van andere mbo-instellingen.

Deelname- en resultaatcijfers

De deelnamegegevens in dit rapport hebben betrekking op (de peildatum) 1 oktober 2008 tot en met 1 oktober 2011¹. Resultaatgegevens hebben betrekking op het studiesucces of rendement dat in de periode tussen 1 oktober van jaar t en 1 oktober van jaar t+1 is gerealiseerd². Waar betekenisvol worden deze gegevens over verschillende jaren weergegeven, zodat ook de ontwikkeling van de resultaten van het mbo van jaar tot jaar zichtbaar wordt.

Waar gesproken wordt over *jaarresultaat* heeft dat betrekking op het totaal aantal gediplomeerden, zowel de mbo-verlaters als de gediplomeerden die verder gaan met een opleiding in het mbo. Het jaarresultaat wordt uitgedrukt in het percentage mbo-gediplomeerden op het totaal aantal mbo-gediplomeerden plus het aantal ongediplomeerde mbo-verlaters. Simpel gezegd: wat realiseert het mbo per jaar aan gediplomeerden (blijvers én verlaters).

Waar gesproken wordt van *diplomaresultaat* heeft dat alleen betrekking op studenten die het mbo verlaten hebben met of zonder mbo-diploma. Het diplomaresultaat wordt uitgedrukt in het percentage mbo-verlaters met een mbo-diploma op het totaal aantal mbo-verlaters. Simpel gezegd: hoeveel deelnemers verlaten het mbo met een diploma (alleen verlaters).

In hoofdstuk 3 worden de gehanteerde succesmaten nader omschreven en in bijlage 4 precies gedefinieerd.

Opbouw van het rapport

In dit rapport worden gegevens over deelname en studiesucces in het mbo gepresenteerd op het niveau van de mbo-sector als geheel, dat wil zeggen ongeacht de onderwijsinstelling waar deelnemers zijn ingeschreven. Om het mogelijk te maken gegevens op instellingsniveau te spiegelen ten opzichte van elkaar en ten opzichte van de mbo-sector als geheel is daarnaast in bijlage 1 het jaarresultaat voor afzonderlijke instellingen weergegeven. Meer gedetailleerde gegevens op het niveau van individuele instellingen zijn gepresenteerd in afzonderlijke instellingsspecifieke rapportages.

Hoofdstuk 2 betreft gegevens over de deelname aan het mbo. De studentenpopulatie wordt beschreven aan de hand van opleidingskenmerken (niveau, opleidingssector, leerweg) en studentkenmerken (geslacht, leeftijd, etniciteit).

Hoofdstuk 3 bevat gegevens over studiesucces in het mbo (jaar- en diplomaresultaat), uitgesplitst naar opleidings- en studentkenmerken. Dit hoofdstuk bevat de informatie waar mbo-instellingen hun eigen resultaten aan kunnen spiegelen.

In *hoofdstuk 4* wordt de vooropleiding van mbo-studenten onder de loep genomen. De verdeling van de mbo-studenten naar vooropleidingscategorie wordt weergegeven en beschreven wordt in hoeverre het jaarresultaat verschilt voor mbo-studenten met een verschillende vooropleiding in het vo.

1 De gegevens per 1 oktober 2011 zijn van de zogenaamde 'tweede foto' van het Bron-bestand uit januari 2012; het betreft nog voorlopige gegevens. De derde foto is pas volledig accountancy-proofed, maar deze derde foto was ten tijde van de analyses nog niet beschikbaar.

2 Opleidingen voor gastouders zijn in overleg met de MBO Raad buiten de analyses van studiesucces gehouden, omdat deze opleidingen de uitkomsten te zeer vertekenen en de vergelijking tussen de jaren in de weg staan.

Bijlage 1 bevat een overzicht van het jaarresultaat voor afzonderlijke mbo-instellingen. *Bijlage 2* en *Bijlage 3* bevatten achtergrondgegevens over de studentenpopulatie in het mbo. *Bijlage 4* bevat gespecificeerde definities van de in dit rapport en ook in de instellingsspecifieke rapportages gebruikte succesindicatoren jaarresultaat en diplomaresultaat.

2 Samenstelling van de studentenpopulatie in het mbo

Het mbo is een omvangrijke én complexe sector, complexer dan welke onderwijssector ook. Dat komt met name tot uitdrukking in het brede palet van opleidingsvarianten in het mbo, in combinatie met de diversiteit van de studentenpopulatie.

Mbo-opleidingen worden aangeboden door verschillende soorten instellingen: regionale opleidingscentra (roc's), agrarische opleidingscentra (aoc's) en vakinstellingen³. Opleidingen kunnen gevolgd worden op vier verschillende niveaus (niveau 1 – assistentenopleiding, niveau 2 – basisberoepsopleiding, niveau 3 – vakopleiding en niveau 4 – middenkader/specialistenopleiding), via drie leerwegen (bbl, bol-voltime en bol-deeltime)⁴, en in een viertal opleidingssectoren (economie, groen, techniek en zorg/welzijn).

Aan opleidingen in het mbo wordt deelgenomen door een grote diversiteit aan studenten naar persoons- en achtergrondkenmerken. In dit verband kunnen onder meer genoemd worden vooropleiding, leeftijd en etniciteit. De diversiteit in de studentenpopulatie spreidt zich over het brede palet van opleidingsvarianten. Bovendien zijn specifieke groepen studenten in bepaalde varianten geconcentreerd.

Dit hoofdstuk biedt een doorkijk in de samenstelling van de gehele studentenpopulatie in het mbo, dat wil zeggen ongeacht de onderwijsinstelling. Tevens wordt de ontwikkeling daarin over de afgelopen jaren weergegeven. Het hoofdstuk dient enerzijds voor een goed begrip van de eigenheid van het mbo als onderwijssector, en anderzijds als achtergrond bij de interpretatie van de in volgende hoofdstukken gepresenteerde cijfers over studiesucces.

2.1 Omvang van de sector

Na jaren van forse groei is in 2011 sprake van een daling van het aantal studenten in het mbo. Per 1-10-2011 telde het mbo in totaal 538.568 studenten⁵, een daling van bijna 7.000 (1,3 procent) in vergelijking met een jaar eerder⁶. Kijken we wat verder terug, dan is nog wel sprake van een groei: in vergelijking met 2008 ligt het studentenaantal in 2011 ruim 12.000 hoger, een toename van 2,3 procent.

3 Ook een (beperkt) aantal hogescholen kent aparte afdelingen voor mbo-opleidingen. Deze zijn in dit rapport betrokken voorzover hier gegevens gepresenteerd worden op het niveau van de sector als geheel, niet op het niveau van afzonderlijke onderwijsinstellingen. Daarnaast kunnen ook particuliere opleidingsinstellingen mbo-opleidingen aanbieden. Deze zijn niet in de rapportage betrokken.

4 Daarnaast zijn er examendeelnemers.

5 Het aantal van 538.568 mbo-studenten in 2011 is gebaseerd op de 'tweede foto' van het Bron-mbo bestand. Bij de definitieve versie ('derde foto') van dit bestand kunnen nog correcties op dit aantal plaatsvinden.

6 Daarbij moet er rekening mee worden gehouden dat deelnemers aan gastouderopleidingen in 2010 zorgden voor een incidentele extra deelnemerscategorie, een gevolg van een verandering in de Wet Kinderopvang. Het betrof in 2010 4.251 extra deelnemers. Als daarvoor wordt gecorrigeerd, is in 2011 nog sprake van een lichte afname met 2.724 deelnemers (0,5%).

Overzicht 2.1 laat zien dat roc's verreweg de meeste studenten bergen, gevolgd door aoc's en vakinstellingen. Overige instellingen – met name mbo-afdelingen van enkele hogescholen en twee doveninstituten – tellen relatief slechts een gering aantal studenten. De afname van het aantal studenten in 2011 heeft zich met name voorgedaan bij roc's. De omvang van aoc's en vakscholen is iets toegenomen. Bij de overige instellingen heeft de dalende trend zich verder doorgezet.

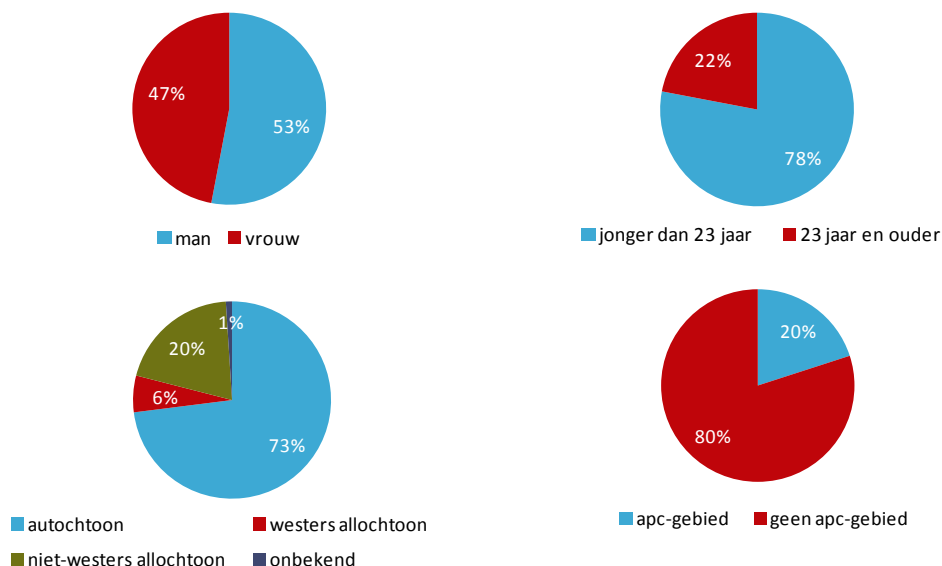
Overzicht 2.1 – Aantal studenten per soort instelling van 1-10-2008 t/m 1-10-2011

	2008	2009	2010	2011
roc's	473.721	480.861	489.521	481.712
aoc's	27.601	29.938	30.586	31.035
vakinstellingen	24.333	24.752	25.347	25.784
overige	392	211	89	37
Totaal	526.047	535.762	545.543	538.568

2.2 Studentkenmerken

In overzicht 2.2 is de verdeling van de mbo-studentenpopulatie per 1 oktober 2011 weergegeven naar geslacht, leeftijd, etniciteit en het al dan niet woonachtig zijn in een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied⁷).

Overzicht 2.2 – Verdeling van de mbo-studentenpopulatie per 1-10-2011 naar geslacht, leeftijd, etniciteit en apc-gebied

⁷ Een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied) is een postcodegebied waarin het percentage huishoudens met een laag inkomen, het percentage huishoudens met een uitkering én het percentage niet-westerse allochtonen hoger is dan in 80% van alle postcodegebieden in Nederland.

Overzicht 2.3 geeft voor de periode 2008 – 2011 de verdeling van de mbo-studentenpopulatie weer naar persoonskenmerken. Wat betreft geslacht, etniciteit en het wonen in een apc-gebied vinden in deze periode geen grote verschuivingen plaats. Wat betreft leeftijd is dit wel het geval, en dan in het bijzonder voor de studenten van 23 jaar en ouder. Tot 2010 is het aantal 23-plus studenten sterk toegenomen, gevolgd door een daling in 2011. Intussen bleef het aantal jongere studenten (tot 23 jaar) in de periode 2008 – 2011 nagenoeg constant. Dit betekent dat zowel de groei van de totale studentenpopulatie tussen 2008 en 2010 als de daling in 2011 vrijwel geheel voor rekening komen van de studenten van 23 jaar en ouder.

Overzicht 2.3 – Studentenpopulatie van 1-10-2008 t/m 1-10-2011 naar geslacht, leeftijdscategorie, etnische categorie en apc-gebied

	2008		2009		2010		2011	
	aantal	%	aantal	%	Aantal	%	aantal	%
<i>Geslacht</i>								
man	279.475	53	283.784	53	289.141	53	287.072	53
vrouw	246.570	47	251.975	47	256.400	47	251.494	47
onbekend	2	0	3	0	2	0	2	0
<i>Leeftijdscategorie</i>								
jonger dan 23 jaar	419.851	80	421.341	79	420.202	77	419.866	78
23 jaar of ouder	106.196	20	114.421	21	125.341	23	118.702	22
<i>Etnische categorie</i>								
autochtoon	386.633	74	392.138	73	399.283	73	394.262	73
westers allochtoon	32.711	6	33.324	6	33.830	6	33.239	6
niet-westers allochtoon	104.865	20	107.892	20	109.420	20	107.490	20
onbekend	1.838	0	2.408	0	3.010	1	3.577	1
<i>Apc-gebied</i>								
apc-gebied	106.194	20	107.813	20	108.531	20	107.457	20
geen apc-gebied	419.853	80	427.949	80	437.012	80	431.111	80
Totaal (=100%)	526.047	100	535.762	100	545.543	100	538.568	100

Overzicht 2.4 brengt de leeftijdverdeling wat gedetailleerder in beeld. Dan blijkt dat vooral het aantal 40-plus studenten – en in mindere mate studenten tussen 30 en 40 jaar - in 2011 is gedaald. Mogelijk speelt het beëindigen van de deeltijd-WW - die in 2010 waarschijnlijk heeft bijgedragen aan de groei van het aantal oudere mbo-deelnemers - hierbij een rol. De fluctuaties in de deelnemersaantallen wijzen er op dat de oudere studenten het meest gevoelig zijn voor conjuncturele en beleidsontwikkelingen.

In overzicht 2.4 is ook te zien dat het aantal studenten in de leeftijd tot 18 jaar sinds 2008 geleidelijk afneemt. Ook tussen 2010 en 2011 is het aantal jonge deelnemers gedaald. Het gaat daarbij met name om deelnemers op niveau 2, en wat betreft de vooropleiding gaat het met name om deelnemers uit het beroepsgerichte vmbo (vmbo-B en vmbo-K) (niet in overzicht opgenomen).

Overzicht 2.4 – Studentenpopulatie van 1-10-2008 t/m 1-10-2011 naar leeftijdsklasse

Leeftijdsklasse	2008		2009		2010		2011	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
jonger dan 18 jaar	157.945	30	153.699	29	150.379	28	148.257	28
18-22 jaar	261.905	50	267.642	50	269.823	49	271.609	50
23-30 jaar	51.795	10	54.130	10	56.261	10	56.610	11
31-40 jaar	25.606	5	26.197	5	26.832	5	24.564	5
ouder dan 40 jaar	28.795	5	34.094	6	42.248	8	37.528	7
Totaal	526.047	100	535.762	100	545.543	100	538.568	100

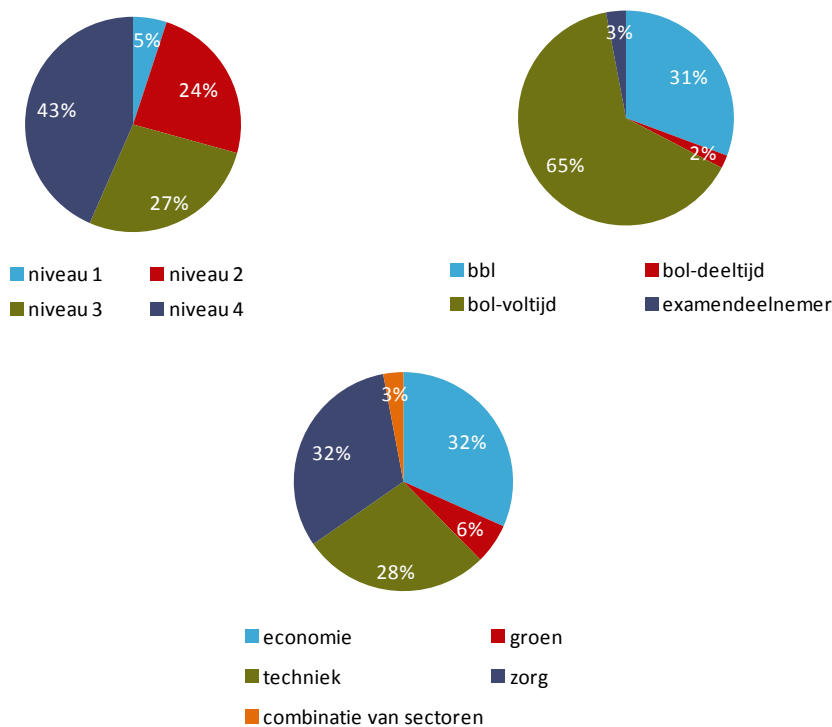
2.3 Opleidingskenmerken

Per 1-10-2011 kent niveau 4 met 43 procent van de studenten verreweg de grootste deelnemerspopulatie en bevat niveau 1 met 5 procent de kleinste groep (zie overzicht 2.5).

Wat leerweg betreft volgen de meeste studenten (65 procent) een opleiding in de bol-volttijd; daarnaast volgen relatief veel studenten (31 procent) een opleiding in de bbl.

De sectoren zorg en welzijn en economie zijn (met 32 procent) de grootste opleidingssector, op korte afstand gevolgd door techniek (28 procent).

Overzicht 2.5 – Verdeling van de mbo-studentenpopulatie per 1-10-2011 naar niveau, leerweg en sector

Overzicht 2.6 presenteert de studentenpopulatie op vier meetmomenten – van 1-10-2008 tot en met 1-10-2011 – en voor verschillende opleidingsvarianten: per niveau, leerweg en opleidingssector.

Overzicht 2.6 – Studentenpopulatie van 1-10-2008 t/m 1-10-2011 per niveau, leerweg en opleidingssector

	2008		2009		2010		2011	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
<i>Niveau</i>								
niveau 1	22.480	4	25.492	5	26.532	5	25.526	5
niveau 2	137.365	26	134.520	25	137.465	25	130.903	24
niveau 3	140.615	27	146.303	27	148.770	27	147.898	27
niveau 4	225.587	43	229.447	43	232.776	43	234.241	43
<i>Leerweg</i>								
bbl	171.533	33	170.882	32	170.252	31	164.835	31
bol-deeltijd	10.591	2	10.006	2	9.739	2	8.626	2
bol-voltime	331.806	63	341.389	64	347.921	64	349.592	65
examendeelnemer ¹	12.117	2	13.485	3	17.631	3	15.515	3
<i>Opleidingssector</i>								
economie	171.113	33	175.185	33	174.741	32	173.522	32
groen	27.722	5	30.068	6	30.741	6	31.190	6
techniek	150.549	29	151.967	28	153.406	28	150.069	28
zorg en welzijn	164.279	31	166.121	31	173.056	32	169.795	32
combinatie van sectoren	12.384	2	12.421	2	13.599	3	13.992	3
Totaal (=100%)	526.047	100	535.762	100	545.543	100	538.568	100

1. Dit vormt een aparte categorie, en is uiteraard in de praktijk geen 'leerweg'.

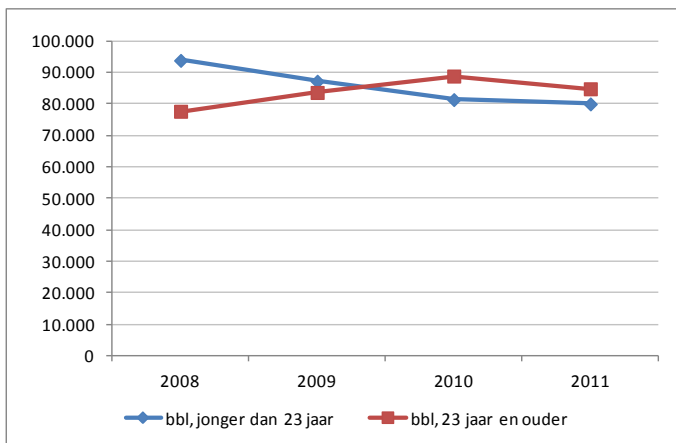
Leerweg

Overzicht 2.6 laat zien dat zich verschuivingen hebben voorgedaan in de deelname aan *leerwegen*. Tussen 2008 en 2010 is de deelname aan bbl-opleidingen vrij constant, om daarna te dalen. Bij de voltijdopleidingen is sprake van een, geleidelijk afzwakkende, groei van het aantal deelnemers sinds 2008.

Gezien de conjunctuurgevoeligheid van de deelname aan bbl-opleidingen zou, vanwege de economische crisis, verwacht kunnen worden dat de daling van het aantal bbl-ers al eerder zou inzetten dan in 2011. Tot en met 2010 stabiliseerde het aantal bbl-deelnemers zich echter dankzij een toename van het aantal oudere bbl-studenten: terwijl het aantal bbl-deelnemers in de leeftijd tot 23 jaar tussen 2008 en 2010 met 12.000 daalde, nam het aantal bbl-deelnemers van 23 jaar en ouder in die periode met hetzelfde aantal toe (zie overzicht 2.7). Al eerder is

gewezen op de mogelijke invloed van de deeltijd-WW hierbij. Vanaf 2011 daalt echter ook het aantal oudere bbl-deelnemers en daarmee ook de omvang van de bbl in haar geheel.

Overzicht 2.7 – Ontwikkeling van het aantal bbl-deelnemers van 1-10-2008 tot 1-10-2011, naar leeftijdscategorie

Opleidingsniveau en opleidingssector

In 2011 is alleen voor niveau 4 nog sprake van een groei. Bij de andere *niveaus* springt niveau 2 er uit met een daling van ca. 6.500 studenten (zie overzicht 2.6). Ook in vergelijking met 2008 is op niveau 2 sprake van een afname. Bij niveau 1, 3 en 4 is in de periode 2008 – 2011 het aantal studenten gegroeid, naar verhouding het sterkst bij niveau 1: een stijging met 3.046 studenten oftewel 14 procent.

De daling van het aantal deelnemers op niveau 2 houdt verband met de afname van het aantal oudere studenten, die relatief vaak een (m.n. bbl-)opleiding op niveau 2 volgen. Daarnaast is het mogelijk dat mbo-instellingen anticiperen op het afschaffen van de drempelloze instroom op niveau 2⁸. Om na te gaan of hier indicaties voor zijn, is gekeken of mbo-deelnemers die in het vmbo geen diploma hebben behaald in 2011 minder vaak een opleiding op niveau 2 volgen dan in 2010. Dat is het geval, vooral bij jonge deelnemers (< 18 jaar); zij volgen minder vaak (-3 procent) een opleiding op niveau 2 en vaker (+3 procent) een opleiding op niveau 1 (niet in overzicht opgenomen). Hoewel dit slechts een klein deel van de gedaalde instroom op niveau 2 verklaart, is het zinvol om deze ontwikkeling voor de komende jaren te volgen.

Het aantal studenten in de *opleidingssectoren* economie, techniek en zorg en welzijn is tussen 2008 en 2011 aan schommelingen onderhevig, waarbij in 2011 sprake is van een daling (zie overzicht 2.6). In diezelfde periode is het aantal 'groene' studenten geleidelijk blijven groeien, en dat geldt ook voor deelnemers in de 'combinatie van sectoren' dat onder meer de AKA omvat.

8 Hiervan is al enige tijd sprake, de invoering van de maatregel is echter uitgesteld. Bij het verschijnen van dit rapport is de planning dat de maatregel ingaat per 1 augustus 2014.

3 Studiesucces van het mbo: jaarresultaat en diplomaresultaat

Dit hoofdstuk geeft een beeld van het studiesucces van het mbo als sector in 2011 (studiejaar 2010-2011) gemeten aan de indicatoren jaarresultaat en diplomaresultaat.

Jaarresultaat staat voor wat het mbo per jaar aan gediplomeerden realiseert, uitgedrukt in een percentage. Dit percentage bevat de verhouding tussen enerzijds het totaal aantal gediplomeerden in een jaar (mbo-verlaters plus mbo-blijvers) en anderzijds alle gediplomeerden plus mbo-verlaters zonder diploma. In het jaarresultaat tellen alleen diploma's mee behaald in het teljaar.

Diplomaresultaat staat voor het aandeel mbo-studenten dat het mbo met een diploma verlaat, eveneens uitgedrukt in een percentage. Indien een mbo-student ooit in voorgaande jaren een mbo-diploma heeft behaald wordt dit ook in beschouwing genomen.

Diplomaresultaat richt zich met andere woorden op studiesucces voor mbo-verlaters gedurende hun loopbaan in het mbo, jaarresultaat richt zich op wat het mbo in het betreffende jaar aan gediplomeerden heeft geleverd.

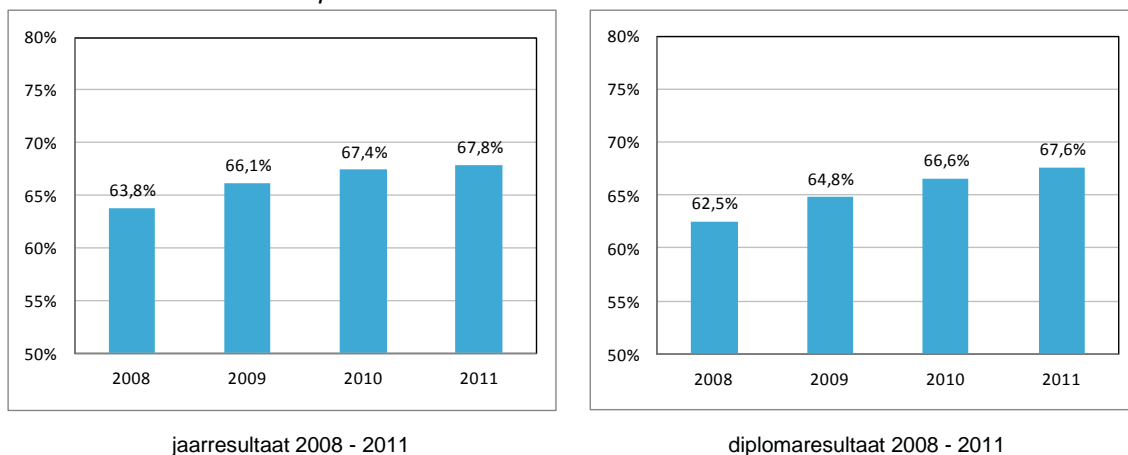
Bijlage 4 bevat een gedetailleerde specificatie van de beide succesindicatoren.

3.1 Studiesucces: een overall-beeld

De prestaties van het mbo geven voor 2011 op jaarresultaat een score te zien van *67.8 procent* en op diplomaresultaat een score van *67.6 procent*.

In overzicht 3.1 is te zien hoe het jaar- en diplomaresultaat zich tussen 2008 en 2011 hebben ontwikkeld. Het jaarresultaat is in die periode gestegen van 63.8 naar 67.8 procent. Het diplomaresultaat vertoonde een vergelijkbare stijging: van 62.5 naar 67.6 procent. Gemiddeld genomen is het studiesucces in twee jaar dus toegenomen met 4.0 procent respectievelijk 5.1 procent.

Overzicht 3.1 – Jaar- en diplomaresultaat 2008 - 2011

Uit de overzichten 3.2a en 3.2b kan worden afgeleid dat aoc's de afgelopen jaren wat betreft het jaar- en diplomaresultaat het hoogst scoren, gevolgd door roc's en vakinstellingen. Het verschil tussen aoc's en roc's is tussen 2008 en 2011 wel iets kleiner geworden. Vakscholen laten over de periode 2008 en 2011 een stijging zien, maar tussen 2010 en 2011 is sprake van een lichte daling.

Overzicht 3.2a – Jaarresultaat 2008 - 2011 per soort instelling

	jaarresultaat 2008	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011
	%	%	%	%
roc's	63.6	65.9	67.3	67.7
aoc's	69.3	71.9	71.1	71.2
vakscholen	63.1	62.6	64.1	63.5

Overzicht 3.2b – Diplomaresultaat 2008 - 2011 per soort instelling

	diplomaresultaat 2008	diplomaresultaat 2009	diplomaresultaat 2010	diplomaresultaat 2011
	%	%	%	%
roc's	62.3	64.6	66.5	67.5
aoc's	69.3	72.0	71.5	72.1
vakscholen	60.8	60.7	62.9	62.6

3.2 Jaarresultaat en studentkenmerken

Het jaarresultaat voor 2008 tot en met 2011 is in overzicht 3.3 weergegeven naar geslacht, leeftijd en etnische categorie. In 2011 ligt het jaarresultaat voor vrouwelijke mbo-studenten vier procent hoger dan bij mannen, en oudere studenten (vanaf 23 jaar) hebben een twee procent hogere score dan jongere. De verschillen naar etniciteit zijn groter: voor autochtone studenten bedraagt het jaarresultaat 71.4 procent, 13 procent hoger dan voor niet-westerse allochtonen. De westerse allochtonen nemen wat betreft het jaarresultaat een tussenpositie in. Voor studenten die in een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied) wonen, ligt het jaarresultaat 9 procent lager dan voor andere studenten.

Overzicht 3.3 – Jaarresultaat 2008 - 2011 per studentcategorie

	jaarresultaat 2008	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011
	%	%	%	%
<i>Geslacht</i>				
man	61.3	64.1	65.4	66.0
vrouw	66.8	68.5	69.7	69.8
<i>Leeftijdscategorie</i>				
jonger dan 23 jaar	64.5	66.3	67.0	67.2
23 jaar of ouder	61.8	65.5	68.4	69.2
<i>Etnische categorie</i>				
autochtoon	67.3	69.5	71.2	71.4
westers allochtoon	59.7	61.9	62.6	63.5
niet-westers allochtoon	54.1	56.7	57.1	58.3
<i>Apc-gebied</i>				
apc-gebied	56.5	58.9	58.7	60.6
geen apc-gebied	65.9	68.2	69.5	69.8

Tussen 2008 en 2011 is het jaarresultaat over de hele linie geleidelijk toegenomen. Wat betreft geslacht, etniciteit en het wonen in een apc-gebied blijven de verschillen tussen de verschillende categorieën in deze periode ongeveer gelijk. Bij leeftijd is een verschuiving zichtbaar: waar voor jongere deelnemers in 2008 en 2009 nog een hoger jaarresultaat werd behaald, is dit vanaf 2010 juist het geval voor studenten van 23 jaar en ouder. Kennelijk wordt deze groep steeds succesvoller.

3.3 Jaarresultaat en opleidingskenmerken

Overzicht 3.4 laat zien wat in de periode 2008 - 2011 de succescijfers zijn voor diverse opleidingsvarianten, naar opleidingssector, niveau en leerweg.

Wat *opleidingssector* betreft is het jaarresultaat in 2011 het hoogst in de sector groen en het laagst in de sector economie. De scores voor de sector techniek en de sector zorg en welzijn liggen net iets boven het overall gemiddelde van 67.8 procent. Wat het *niveau* betreft wordt het hoogste jaarresultaat bereikt op niveau 1: 72.9 procent; niveau 3 haalt met 65.0 procent de laagste score.

Van de twee in omvang dominante *leerwegen* – bbl en bol-voltime – is de bbl in 2011 de meest succesvolle: het jaarresultaat ligt 2 procent hoger dan bij de bol-voltime.

Overzicht 3.4 – Jaarresultaat 2008 - 2011 per opleidingsvariant

	jaarresultaat 2008	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011
	%	%	%	%
<i>Opleidingssector</i>				
economie	61.9	64.7	65.5	65.7
groen	69.3	72.0	71.1	71.5
techniek	62.9	65.5	68.0	68.5
zorg en welzijn	66.0	67.6	68.3	68.4
<i>Niveau</i>				
niveau 1	65.7	66.5	70.8	72.9
niveau 2	62.4	64.4	66.2	67.7
niveau 3	63.2	65.4	65.5	65.0
niveau 4	65.2	68.2	69.0	68.6
<i>Leerweg</i>				
bbl	61.2	62.7	65.9	66.7
bol-voltyid	63.1	65.3	64.6	64.4

Het jaarresultaat is in de periode 2008 en 2011 bij alle opleidingsvarianten gestegen, maar het sterkst voor studenten in de sector techniek, voor bbl-deelnemers en voor deelnemers op niveau 1 en 2.

In tegenstelling tot de jaren 2008 en 2009 ligt het jaarresultaat voor bbl-deelnemers vanaf 2010 hoger dan dat voor voltijd bol-studenten. Dit is in lijn met de bij overzicht 3.3 geconstateerde 'inhaalslag' van oudere studenten (23 jaar en ouder); oudere studenten zijn de in de bbl sterk vertegenwoordigd.

In overzicht 3.5 zijn de opleidingskenmerken sector, niveau en leerweg met elkaar gecombineerd. Daarmee ontstaat een gedetailleerd beeld van het jaarresultaat voor in totaal 32 combinaties van opleidingsvarianten. Opmerkelijk laag is het jaarresultaat (54 procent) voor bbl-deelnemers op niveau 1 in de sector economie. Bbl-deelnemers op dit niveau in de andere sectoren scoren juist hoog met een jaarresultaat dat varieert van 75 tot 81 procent.

Overzicht 3.5 – Jaarresultaat 2011 voor combinaties van opleidingsvarianten

Combinatie van opleidingsvarianten		aantal	jaarresultaat
			%
<i>Economie</i>			
niveau 1	bbl	1.855	54.3
	bol-voltime	1.067	68.2
niveau 2	bbl	10.165	61.7
	bol-voltime	14.224	58.9
niveau 3	bbl	8.325	59.4
	bol-voltime	12.381	61.1
niveau 4	bbl	4.126	66.8
	bol-voltime	22.865	68.9
<i>Groen</i>			
niveau 1	bbl	2.478	75.3
	bol-voltime	225	69.8
niveau 2	bbl	2.355	67.3
	bol-voltime	1.560	71.9
niveau 3	bbl	1.667	63.9
	bol-voltime	1.835	69.2
niveau 4	bbl	425	65.4
	bol-voltime	3.164	67.9
<i>Techniek</i>			
niveau 1	bbl	3.578	79.3
	bol-voltime	875	65.9
niveau 2	bbl	17.340	68.6
	bol-voltime	5.580	53.5
niveau 3	bbl	9.511	72.3
	bol-voltime	2.534	67.4
niveau 4	bbl	3.098	67.3
	bol-voltime	15.607	65.5
<i>Zorg en welzijn</i>			
niveau 1	bbl	477	80.5
	bol-voltime	760	78.8
niveau 2	bbl	4.165	76.2
	bol-voltime	10.374	65.6
niveau 3	bbl	9.899	63.6
	bol-voltime	13.140	56.8
niveau 4	bbl	8.181	63.0
	bol-voltime	20.001	69.5

4 Vooropleiding van mbo-studenten

In dit hoofdstuk gaan we in op de vooropleiding die de mbo-studenten in het voortgezet onderwijs hebben gevolgd. De gegevens hierover zijn ontleend aan Bron-vo en betreffen steeds de *hoogste* vooropleiding in het vo.

Van de 538.568 deelnemers aan het mbo per 1-10-2011 blijkt – volgens Bron-vo – voor 451.423 (84 procent) de vooropleiding bekend en voor 87.145 (16 procent) niet. Deze studenten komen niet voor in de Bron-vo bestanden van de afgelopen jaren.

4.1 Vooropleidingscategorieën

Overzicht 4.1 laat zien hoe de mbo-studenten zijn verdeeld over de vooropleidingscategorieën. De meeste mbo-studenten hebben een diploma van een vmbo-opleiding behaald, waarbij vmbo theoretische leerweg de grootste groep vormt; in 2011 heeft ruim een kwart van de studenten een vmbo T diploma op zak. Tien procent van de studenten (7 procent vmbo en 3 procent havo/vwo) heeft geen diploma van het voortgezet onderwijs. In 2011 zijn ruim 10.000 mbo-studenten, 2 procent van het totaal, afkomstig uit het praktijkonderwijs. Hun aantal is sinds 2008 bijna verdubbeld.

Overzicht 4.1 – Hoogste vooropleiding voortgezet onderwijs van 1-10-2008 t/m 1-10-2011

	2008		2009		2010		2011	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
praktijkonderwijs	5.490	1	7.684	1	9.311	2	10.270	2
vmbo zonder diploma	34.188	6	35.506	7	35.576	7	36.238	7
havo/vwo zonder diploma	12.147	2	12.977	2	13.838	3	15.128	3
vmbo met diploma ¹	18.139	3	13.489	3	10.393	2	7.367	1
vmbo B met diploma	92.899	18	94.945	18	95.106	17	93.305	17
vmbo K met diploma	97.459	19	102.596	19	105.616	19	107.365	20
vmbo G met diploma	20.611	4	21.715	4	22.462	4	23.091	4
vmbo T met diploma	134.313	26	136.780	26	138.879	25	141.527	26
havo/vwo met diploma	15.274	3	15.800	3	16.618	3	17.132	3
vooropleiding vo onbekend	95.597	18	94.270	18	97.744	18	87.145	16
Totaal	526.047	100	535.762	100	545.543	100	538.568	100

1. Niet gespecificeerd naar leerweg in het vmbo (vbo).

Behalve de groei van het aantal studenten uit het praktijkonderwijs laat overzicht 4.1 een afname zien van het aantal studenten met als vooropleiding 'vmbo met diploma' (zonder leerweg-aanduiding). Dit zijn studenten die het oude vbo hebben gevolgd; deze groep zal naar verwachting de komende jaren verder krimpen.

De categorie 'vooropleiding onbekend'

Van alle mbo-studenten valt 16 procent in de categorie 'vooropleiding onbekend'. Deze categorie bestaat uit studenten die niet voorkomen in de Bron-vo bestanden van de afgelopen jaren. Omdat elk jaar een nieuw Bron-vo bestand wordt toegevoegd, is de verwachting dat deze categorie langzaam in aantal zal afnemen.

Uit overzicht 4.2 blijkt dat de groep studenten in de categorie 'vooropleiding vo onbekend' sterk verschilt van de overige studenten wat betreft hun *leeftijd* en wat betreft de *leerweg* die zij volgen. Mbo-studenten van wie de vooropleiding onbekend is, zijn in overgrote meerderheid 23 jaar of ouder, en zij volgen meestal de beroepsbegeleidende leerweg. Bij de overige mbo-studenten liggen de verhoudingen andersom.

Daarnaast blijkt dat de groep 'vooropleiding onbekend' naar verhouding vaak een opleiding volgt op niveau 1 en 2, en veel minder vaak op niveau 4. Dit doet vermoeden dat het feitelijk vooropleidingsniveau van deze groep gemiddeld lager is dan voor de gehele mbo-studentenpopulatie. De opleidingssector economie is bij hen minder in trek, ten gunste van de andere sectoren. Onder mbo-studenten van wie de vooropleiding onbekend is, bevinden zich naar verhouding meer allochtonen; ook wonen zij vaker in een apc-gebied.

Gelet op hun leeftijd en op de leerweg die zij in meerderheid volgen, kan er van uit worden gegaan dat de categorie 'vooropleiding onbekend' vooral bestaat uit werkenden, werkzoekenden, herintreders en/of zij-instromers die een mbo-opleiding volgen. Voor een deel van hen gaat het daarbij om contractonderwijs bij mbo-instellingen, maar de omvang van deze laatste groep is op basis van de beschikbare data niet te achterhalen.

Overzicht 4.2 – Mbo-studenten waarvan vooropleiding bekend en onbekend, naar opleidingsvarianten en studentkenmerken per 1-10-2011

	vooropleiding bekend	vooropleiding niet bekend	totaal
	%	%	%
<i>Niveau</i>			
niveau 1	3	15	5
niveau 2	23	33	24
niveau 3	27	28	27
niveau 4	47	24	43
<i>Leerweg</i>			
bbl	22	74	31
bol-deeltijd	1	5	2
bol-voltijd	75	15	65
examendeelnemer	2	6	3
<i>Opleidingssector</i>			
economie	34	21	32
groen	5	9	6
techniek	28	30	28
zorg en welzijn	31	35	32
combinatie van sectoren	2	6	3
<i>Geslacht</i>			
man	53	53	53
vrouw	47	47	47
<i>Leeftijdscategorie</i>			
jonger dan 23 jaar	91	9	78
23 jaar en ouder	9	91	22
<i>Etnische categorie</i>			
autochtoon	75	63	73
westers allochtoon	6	9	6
niet-westers allochtoon	19	24	20
onbekend	0	4	1
<i>Apc-gebied</i>			
apc-gebied	19	25	20
geen apc-gebied	81	75	80
Totaal (= 100%)	451.423	87.145	538.568

4.2 Leerwegondersteunend onderwijs

Een vo-leerling kan leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) volgen als hij of zij extra ondersteuning nodig heeft om een diploma te halen. Dat kan in elk van de vier leerwegen van het vmbo; voor havo- of vwo-leerlingen bestaat deze mogelijkheid niet.

Van ruim 93.000 mbo-studenten is bekend dat zij in het vmbo leerwegondersteunend onderwijs hebben gevolgd. Dit is 17 procent van alle mbo-studenten per 1 oktober 2010 (zie overzicht 4.3)⁹. Het aantal studenten met lwoo is tussen 2008 en 2011 met ongeveer 17.000 gestegen, dit betekent een toename van 23 procent. Het aantal mbo-studenten met een lwoo-achtergrond is daarmee in verhouding veel sterker gestegen dan de totale mbo-studentenpopulatie (twee procent), waardoor ook het *aandeel* lwoo-leerlingen in deze periode is toegenomen.

Overzicht 4.3 – Studenten met en zonder lwoo in het vo van 1-10-2008 t/m 1-10-2011

	2008		2009		2010		2011	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
lwoo	76.471	15	84.516	16	90.131	17	93.823	17
geen lwoo	353.979	67	356.976	67	357.668	66	357.600	66
vooropleiding vo onbekend	95.597	18	94.270	18	97.744	18	87.145	16
Totaal	526.047	100	535.762	100	545.543	100	538.568	100

Het aandeel lwoo-leerlingen loopt per vmbo-leerweg sterk uiteen. Van de mbo-studenten met een vooropleiding vmbo basisberoepsgerichte leerweg heeft meer dan de helft lwoo gevolgd, zo blijkt uit overzicht 4.4. Voor de gemengde en de theoretische leerweg ligt dit aandeel beneden de 10 procent. Vmbo kaderberoepsgerichte leerweg zit hier tussen in met circa 20 procent. Onder ongediplomeerde vmbo'ers bevinden zich naar verhouding meer lwoo-leerlingen dan onder gediplomeerde vmbo'ers. Dat geldt voor elk van de vier vmbo-leerwegen.

⁹ Als we alleen kijken naar mbo-studenten met een vmbo-vooropleiding, is het aandeel lwoo groter, nl. 23 procent.

Overzicht 4.4 – Lwoo naar vmbo-categorie per 1-10-2011

	lwoo	geen lwoo	Totaal
	%	%	(=100%)
<i>vmbo zonder diploma</i>			
vmbo zonder diploma ¹	37	63	8.944
vmbo B zonder diploma	62	38	13.008
vmbo K zonder diploma	23	77	6.412
vmbo G zonder diploma	9	91	1.548
vmbo T zonder diploma	7	93	6.326
<i>vmbo met diploma</i>			
vmbo met diploma ²	19	81	7.367
vmbo B met diploma	54	46	93.305
vmbo K met diploma	21	79	107.365
vmbo G met diploma	6	94	23.091
vmbo T met diploma	3	97	141.527

1. Met name leerlingen die het vmbo in de brugklasperiode zonder diploma hebben verlaten
2. Niet gespecificeerd naar leerweg in het vmbo (vbo).

4.3 Vooropleiding en opleidingsvarianten in het mbo

Hoe zijn mbo-studenten met een verschillende vooropleiding gespreid over de verschillende opleidingsvarianten? Overzicht 4.5 laat dat zien.

Overzicht 4.5 – Hoogste vooropleiding en opleidingsvarianten per 1-10-2011 (%)

	praktijk- onder- wijs	vmbo zonder diploma	havo/ vwo zonder diploma	vmbo mét diploma ¹	vmbo B mét diploma	vmbo K mét diploma	vmbo G mét diploma	vmbo T mét diploma	havo/ vwo met diploma
<i>Niveau</i>									
niveau 1	33	20	0	2	1	0	0	0	0
niveau 2	53	45	7	20	54	15	6	5	9
niveau 3	12	20	19	38	32	39	23	20	20
niveau 4	2	14	73	40	13	45	70	74	71
<i>Leerweg</i>									
bbl	33	24	13	69	33	22	14	12	35
bol-deeltijd	1	1	0	6	1	1	0	1	4
bol-voltijd	59	72	85	18	64	75	84	85	58
examen deelnemer	7	3	1	7	3	2	1	2	3
<i>Opleidingssector</i>									
economie	31	38	36	21	34	32	31	37	28
groen	7	4	5	3	6	5	9	5	6
techniek	21	22	28	39	29	29	26	26	34
zorg en welzijn	25	23	31	36	30	32	34	32	31
combinatie van sectoren	15	14	1	1	1	0	0	0	0
Totaal (= 100%)	10.270	36.238	15.128	7.367	93.305	107.365	23.091	141.527	17.132

1. Zonder specificering naar leerweg (vbo)

Zoals te verwachten was, volgen mbo-studenten die afkomstig zijn uit het praktijkonderwijs vooral een opleiding op de laagste mbo-niveaus: 33 procent op niveau 1 en 53 procent op niveau 2. In vergelijking met 2010 volgen deelnemers uit het praktijkonderwijs in 2011 wel vaker een opleiding op niveau 3 (+3 procent) en niveau 4 (+1 procent) (niet in overzicht opgenomen). Ook studenten zonder enig vmbo-diploma volgen in meerderheid een opleiding op niveau 1 of 2. Van de gediplomeerde vmbo'ers van de basisberoepsgerichte leerweg is ruim de helft (54 procent) in een mbo-opleiding op niveau 2 terecht gekomen, maar deze groep is ook substantieel vertegenwoordigd op de niveaus 3 (32 procent). Studenten met een vooropleiding vmbo-kader zitten vooral op niveau 3 (39 procent) en niveau 4 (45 procent), terwijl vmbo-G'ers, vmbo-T'ers en havisten/vwo'ers merendeels (minimaal 70 procent) een mbo-opleiding op niveau 4 volgen.

Wat *leerweg* betreft komen gediplomeerde vmbo-G'ers, vmbo-T'ers en vwo'ers/havisten zonder diploma relatief vaak (ca. 85 procent) in een bol-opleiding terecht. Opvallend is de relatief grote groep havisten/vwo'ers (35 procent) mét diploma die een bbl-opleiding volgen. Hierbij speelt

een rol dat zich onder de gediplomeerde havisten/vwo'ers relatief veel oudere studenten bevinden. Van hen is bekend dat zij zijn oververtegenwoordigd in de bbl.

Het aandeel bbl-deelnemers is verreweg het grootst bij de vooropleidingscategorie 'vmbo met diploma' (zonder leerwegaanduiding); dit betreft de vroegere vbo-leerlingen. Dit zijn vrijwel zonder uitzondering studenten van 23 jaar of ouder.

Studenten afkomstig uit het praktijkonderwijs en studenten zonder enig diploma van het vmbo zijn relatief ondervertegenwoordigd in de sectoren zorg en welzijn en techniek, en oververtegenwoordigd in de 'combinatie van sectoren'. Dit laatste is begrijpelijk als men bedenkt dat de 'combinatie van sectoren' onder meer de arbeidsmarktgekwalificeerd assistent (AKA) omvat.

Lwoo en opleidingsvarianten

Studenten die in het vmbo leerwegondersteunende onderwijs volgden, zijn in vergelijking met andere studenten vaak te vinden in mbo-opleidingen op niveau 1 en 2, en minder vaak in een opleiding op niveau 4. Naar leerweg en opleidingssector onderscheiden de lwoo-leerlingen zich niet sterk van de studenten die geen lwoo hebben gevolgd.

Overzicht 4.6 – Lwoo en opleidingsvarianten per 1-10-2011 (%)

	lwoo	geen lwoo
	%	%
<i>Niveau</i>		
niveau 1	5	2
niveau 2	42	18
niveau 3	31	26
niveau 4	22	54
Totaal (=100%)	93.823	357.600
<i>Leerweg</i>		
bbl	25	22
bol-deeltijd	1	1
bol-voltime	72	75
examendeelnemer	2	2
Totaal (=100%)	93.823	357.600
<i>Opleidingssector</i>		
economie	33	35
groen	6	5
techniek	26	28
zorg en welzijn	32	31
combinatie van sectoren	3	2
Totaal (=100%)	93.823	357.600

4.4 Vooropleiding en studiesucces

Er zijn forse verschillen in het studiesucces van mbo-studenten met een uiteenlopend vooropleidingsniveau (zie overzicht 4.7). De verschillen wijzen er op dat het vooropleidingsniveau van deelnemers in sterke mate van invloed is op hun succeskans. Mbo-studenten zonder een vmbo-diploma scoren gemiddeld duidelijk lager dan gemiddeld. In 2011 bedroep het jaarresultaat voor deze groep 52.7 procent. Voor mbo-studenten met een diploma van vmbo G, vmbo T of havo/vwo is het jaarresultaat het hoogst, meer dan 70 procent. De scores van de andere vooropleidingscategorieën houden het midden tussen deze beide uitersten.

Voor leerlingen die afkomstig zijn uit het praktijkonderwijs ligt het jaarresultaat met 69 procent boven het gemiddelde in het mbo. Daarbij gaat het vaak om een diploma op niveau 1.

Overzicht 4.7 – Jaarresultaat 2009 – 2011 naar vooropleiding

	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011
	%	%	%
praktijkonderwijs	69.5	69.7	69.3
vmbo zonder diploma	53.2	53.3	52.7
havo/vwo zonder diploma	62.1	62.9	64.0
vmbo B met diploma	64.9	65.2	65.4
vmbo K met diploma	68.0	68.8	68.8
vmbo G met diploma	70.4	71.4	71.7
vmbo T met diploma	70.9	71.6	71.4
havo/vwo met diploma	70.9	71.8	72.2
vooropleiding vo onbekend	61.3	68.3	69.6
Totaal	65.4	67.4	67.8

Mbo-studenten van wie de vooropleiding vo niet bekend is, scoren in 2011 twee procent hoger dan gemiddeld. Dat is in lijn met eerdere uitkomsten over het hogere jaarresultaat van oudere studenten en van bbl-deelnemers; deze zijn, zoals blijkt uit overzicht 4.2, sterk oververtegenwoordigd in de categorie 'vooropleiding onbekend'¹⁰.

In 2009 was het jaarresultaat voor de deelnemers uit de categorie 'vooropleiding onbekend' nog lager dan gemiddeld, in 2010 heeft wat dit betreft een omslag plaatsgevonden. Op basis van de analyses kan deze ontwikkeling niet eenduidig worden verklaard. Voor deze deelnemersgroep - die naar verwachting vooral bestaat uit werkenden, werkzoekenden, herintreders en/of zijinstromers - is het halen van een diploma niet altijd het doel van het opleidingstraject; het traject kan bijvoorbeeld ook gericht zijn op het halen van een deelcertificaat. Mogelijk bieden mbo-instellingen vanaf 2010 vaker opleidingstrajecten voor deze doelgroep aan waarbij het halen van een diploma *wel* voorop staat.

10 Wanneer we alle vooropleidingscategorieën, met uitzondering van 'vooropleiding onbekend', bij elkaar optellen, blijkt dat het jaarresultaat voor deze groep tussen 2010 en 2011 gelijk is gebleven op 67,2 procent. De toename van het jaarresultaat tussen 2010 en 2011 voor de gehele studentenpopulatie van 67,4 naar 67,8 procent komt dus geheel voor rekening van de deelnemers uit de categorie 'vooropleiding onbekend'.

Net als in 2010 blijkt uit analyses dat er grote verschillen zijn tussen de mbo-instellingen wat betreft het jaarresultaat van studenten uit de categorie 'vooropleiding onbekend'. Deze verschillen zijn in 2011 alleen maar groter geworden. Bij een aantal scholen ligt het jaarresultaat voor deze groep studenten veel lager – maximaal 32 procent – dan voor de deelnemers van wie de vooropleiding wel bekend is. Bij andere ligt het jaarresultaat voor 'vooropleiding onbekend' juist veel – tot 24 procent – hoger. In totaal bedraagt het verschil in jaarresultaat van beide groepen bij 17 van de 66 instellingen meer dan 10 procent. Mogelijk spelen ook hierbij verschillen in de doelgroep en in het doel van de opleiding een rol.

Lwoo en studiesucces

Studenten die in het vmbo leerwegondersteunend onderwijs hebben gevolgd, zijn in het mbo minder succesvol dan de overige studenten: het jaar- en diplomaresultaat ligt ongeveer 4 procent lager.

Overzicht 4.8 – Jaarresultaat 2009 - 2011 voor studenten met en zonder lwoo in het vo

	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011
	%	%	%
lwoo	62.5	62.9	63.8
geen lwoo	67.7	68.3	68.1

In overzicht 4.4 bleek dat mbo-studenten die in het vmbo lwoo hebben gevolgd, relatief vaak afkomstig zijn uit het vmbo B; dit is de vmbo-leerweg waarvoor in vergelijking met het vmbo K, G en T in het mbo een laag jaarresultaat wordt behaald. Dit roept de vraag op of het lagere jaarresultaat van mbo-leerlingen met een lwoo-achtergrond te maken heeft met deze ongelijke verdeling over de vmbo-leerwegen. Overzicht 4.9 laat zien dat dit inderdaad zo is. Als wordt gekeken naar het jaarresultaat van mbo-studenten met een lwoo-achtergrond binnen elk van de vmbo-leerwegen afzonderlijk, zien we een gedifferentieerd beeld. Bij ongediplomeerde vmbo'ers is het studiesucces van lwoo-leerlingen in het mbo bij de meeste leerwegen iets groter dan van leerlingen zonder lwoo. Bij gediplomeerde vmbo'ers liggen de verhoudingen andersom.

Overzicht 4.9 – Jaarresultaat 2011 lwoo naar vmbo-categorie

		aantal	%
<i>vmbo zonder diploma</i>			
vmbo zonder diploma ¹	lwoo	1.941	51.2
	geen lwoo	2.940	49.6
vmbo B zonder diploma	lwoo	5.162	53.1
	geen lwoo	3.224	48.2
vmbo K zonder diploma	lwoo	746	57.8
	geen lwoo	2.810	52.7
vmbo G zonder diploma	lwoo	53	52.8
	geen lwoo	646	61.9
vmbo T zonder diploma	lwoo	201	61.7
	geen lwoo	3.047	57.4
<i>vmbo met diploma</i>			
vmbo met diploma ²	lwoo	1.140	57.6
	geen lwoo	4.814	66.9
vmbo B met diploma	lwoo	23.392	65.6
	geen lwoo	22.729	65.1
vmbo K met diploma	lwoo	7.055	68.5
	geen lwoo	34.084	68.9
vmbo G met diploma	lwoo	389	75.1
	geen lwoo	7.548	76.0
vmbo T met diploma	lwoo	1.177	69.5
	geen lwoo	49.393	71.5

1. Met name leerlingen die het vmbo in de brugklasperiode zonder diploma hebben verlaten
2. Niet gespecificeerd naar leerweg in het vmbo (vbo).

5. Samenvatting

In deze rapportage van de Benchmark middelbaar beroepsonderwijs 2011, bouwsteen studiesucces, wordt een beeld geschetst van de deelname aan en het studiesucces van het middelbaar beroepsonderwijs in Nederland. Het betreft een sectorrapportage, waarin het accent ligt op het mbo als geheel. Voor studiesucces zijn twee maten gehanteerd: jaarresultaat en diplomaresultaat. De cijfers zijn ontleend aan ééncijferbestanden van Bron die zijn bewerkt en aangeleverd door DUO-CFI.

De gegevens fungeren als 'spiegelinformatie' voor mbo-instellingen doordat ze laten zien hoe het mbo het als onderwijssector doet, om daaraan opleidingen van hun eigen instelling te kunnen spiegelen. Studieresultaten kunnen daarvoor vergeleken worden met het gemiddelde in de sector en met de scores van andere mbo-instellingen.

De voorgaande hoofdstukken geven een dwarsdoorsnee van de mbo-sector en het studiesucces in het mbo. In dit slothoofdstuk worden eerst de belangrijkste uitkomsten van de benchmark 2010 op een rij gezet, wat betreft de (ontwikkeling van de) mbo-studentenpopulatie en wat betreft het studiesucces. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een korte methodische beschouwing op de uitkomsten.

De mbo-studentenpopulatie

Na jaren van forse groei is in 2011 sprake van een daling van het aantal studenten in het mbo. Per 1-10-2011 telde het mbo in totaal 538.568 studenten, een daling van bijna 7.000 (1.3 procent) in vergelijking met een jaar eerder. Kijken we wat verder terug, dan is nog wel sprake van een groei: in vergelijking met 2008 ligt het studentenaantal in 2011 ruim 12.000 hoger, een toename van 2.3 procent.

In de periode 2008 – 2011 bleef het aantal jongere studenten (tot 23 jaar) nagenoeg constant. Voor de oudere studenten is dit zeker niet het geval. Tot 2010 is het aantal 23-plus studenten sterk toegenomen, gevolgd door een daling in 2011. Dit betekent dat zowel de groei van de totale studentenpopulatie tussen 2008 en 2010 als de daling in 2011 vrijwel geheel voor rekening komen van de studenten van 23 jaar en ouder.

Vooraf het aantal 40+-deelnemers is het afgelopen jaar gedaald. Het betreft bbl-deelnemers, en het zal grotendeels om werkenden gaan. Het aantal jongere deelnemers in de bbl vertoont al langer een dalende lijn. Het lijkt er op dat de economisch crisis gedifferentieerd uitpakt:

- . vanaf 2008 zien werkgevers de conjunctuur dalen en nemen zij minder jonge bbl'ers aan;
- . vanaf 2010 wordt voor werkgevers duidelijk dat de crisis niet van korte duur is. Dit heeft consequenties voor zittende werknemers: zij worden minder vaak in de gelegenheid gesteld om een bbl-opleiding te volgen. Ook het beëindigen van de deeltijd-WW speelt hierbij vermoedelijk een rol.

De ontwikkeling van het aantal mbo-studenten tussen 2008 en 2011 is voor de verschillende opleidingssectoren ongeveer gelijk. Wat betreft het opleidingsniveau springt de daling van het aantal deelnemers op niveau 2 in het oog. In 2011 ligt dit aantal ongeveer 6.500 lager dan het jaar ervoor. De hierboven genoemde daling van het aantal oudere bbl'ers – zij volgen vaak een

opleiding op niveau 2 - is hier grotendeels debet aan. Mogelijk speelt ook een rol dat mbo-instellingen anticiperen op het verdwijnen van de drempelloze instroom voor niveau 2, waarvan al langer sprake is maar die nu gepland is per 1 augustus 2014. Jonge mbo-deelnemers zonder een vmbo-diploma op zak volgden in 2011 minder vaak (-3 procent) een opleiding op niveau 2 en vaker (+3 procent) een opleiding op niveau 1. Het lijkt zinvol om deze ontwikkeling voor de komende jaren te volgen.

Studiesucces

Wat betreft het studiesucces, uitgedrukt in jaarresultaat en diplomaresultaat, heeft de stijgende lijn van de afgelopen jaren zich in 2011 voortgezet. Het jaarresultaat nam tussen 2010 en 2011 toe van 67.4 tot 67.8 procent, het diplomaresultaat steeg van 66.6 naar 67.6 procent.

Het studiesucces is tussen 2010 en 2011 nagenoeg over de volle breedte van het mbo gestegen, dat wil zeggen voor alle studentcategorieën (naar geslacht, leeftijd en etniciteit) en opleidingsvarianten (naar opleidingsniveau en –sector en naar leerweg). Er is alleen sprake van een lichte daling bij studenten in vakscholen, bij voltijd-bol deelnemers en bij deelnemers op niveau 3.

Van alle kenmerken in het beschikbare databestand hangt de vooropleiding van mbo-studenten het sterkst samen met het studiesucces. Tegen deze achtergrond is het van het belang dat het jaarresultaat van de ‘zwakste’ groep - mbo-studenten die in het vmbo geen diploma hebben gehaald – het afgelopen jaar met 0.6 procent is gedaald. Het jaarresultaat voor deze ongediplomeerde vmbo'ers bedraagt in 2011 52.7 procent.

In tegenstelling tot bij de ongediplomeerde vmbo'ers zien we bij andere – deels overlappende - deelnemerscategorieën met een relatief laag studiesucces in 2011 een lichte verbetering. Voor niet-westerse allochtonen en voor studenten die wonen in een armoedeprobleemcumulatiegebied bedraagt het jaarresultaat in 2011 respectievelijk 58.3 en 60.6 procent.

Wanneer we bevindingen over de afgelopen jaren overzien, dan hebben de meest in het oog springende ontwikkelingen betrekking op de *oudere studenten*. De meesten van hen hebben het voortgezet onderwijs al een langere tijd achter zich gelaten en volgen nu een mbo-opleiding als werkende, werkzoekende, herintreder of zij-instromer. Zij kiezen doorgaans voor de bbl, en met toenemend succes: het jaarresultaat voor deze groep is naar verhouding sterk gestegen en ligt vanaf 2010 hoger dan gemiddeld voor de totale mbo-studentenpopulatie. In 2011 is het verschil met de jongere studenten weer iets groter geworden. De oudere studenten dragen daarmee in toenemende mate bij aan het studiesucces in het mbo.

Naar een verdere methodische verrijking van de benchmark

Tot slot van deze rapportage beschouwen we enkele bevindingen van de Benchmark mbo 2011 vanuit een methodische invalshoek.

Voor een juist begrip van de cijfers wijzen we allereerst op het feit dat succes volgens deze cijfers alléén gedefinieerd is in termen van kwalificatie- of studiesucces. Dit impliceert een relativering, omdat de betekenis van het mbo i.c. mbo-instellingen zich in principe niet alleen beperkt tot het succesvol opleiden van haar deelnemers naar diploma's i.c. het behalen van formeel

erkende kwalificaties. De prestaties van het mbo kunnen zich namelijk ook uitstrekken tot bijdragen aan de competentieontwikkeling van deelnemers die leiden tot onderdelen van formele kwalificaties i.c. deelkwalificaties of certificaten en zelfs tot competenties of resultaten die geen onderdeel uitmaken van formele kwalificaties maar maatschappelijk wél relevant zijn. Ofschoon ook dit belangrijke elementen in de studieprestaties van het mbo zijn, maken zij geen onderdeel uit van het hier gemeten studiesucces.

Het mbo in Nederland is op een wijze georganiseerd die maakt dat de contexten waarin mbo-instellingen opereren nogal verschillen. Karakteristiek wat dit betreft is de sterk regio-gebaseerde organisatie van het mbo in Nederland.

De regionalisering impliceert verschillendsoortige ‘toeleverings- en afname’-domeinen voor mbo-instellingen, met in principe structurele consequenties voor hun prestatiepotentieel. Toeleveringsdomeinen hebben primair betrekking op de bevolkingssamenstelling in de regio alsmede op de regionale opleidings- en scholingsinfrastructuur i.c. met name vmbo-scholen die als toeleverancier van deelnemers fungeren. Afname-domeinen hebben primair betrekking op de structuur van de werkgelegenheid in de regio en ook op de regionale opleidingsinfrastructuur i.c. met name hbo-instellingen die als afnemer van deelnemers fungeren.

Afhankelijk van de regio worden mbo-instellingen geconfronteerd met structureel verschillende contexten, een gegeven dat behoorlijk vertekend kan uitwerken op hun studiesucces. De cijfers illustreren dat onder meer aan de hand van verschillen in studiesucces tussen mbo-studenten met een verschillende vooropleiding en een verschillende etnische herkomst.

Vanaf de vorige benchmark zijn praktijkonderwijs en leerwegondersteunend onderwijs afzonderlijk in de analyses betrokken. Hiermee is de vooropleiding van de mbo-studenten, dat van invloed is op het studiesucces, gedifferentieerder in kaart gebracht. Voor een beter zicht op achtergronden van verschillen in studiesucces tussen mbo-instellingen is het van belang om de gegevens zo veel mogelijk verder te verrijken. Daarbij gaat het enerzijds om deelnemerskenmerken waarvan uit de literatuur bekend is dat zij de kans op studiesucces kunnen beïnvloeden (bijvoorbeeld SES-kenmerken), en anderzijds om kenmerken van de opleidingen en van de schoolloopbaan van deelnemers, zoals opleidingsduur en opleidingsswitches.

Mede in verband met de bijdrage van het mbo aan de kenniseconomie kan ook overwogen worden om de schoolloopbaan van mbo-deelnemers in het hbo verder te volgen. Daarvoor is een koppeling met bronbestanden voor het hoger onderwijs nodig.

In eerdere sectorrapportages is aanbevolen om de mogelijkheden van een *cohort-benadering* te verkennen, onder meer om het externe rendement van opleidingen in kaart te kunnen brengen (werkgelegenheid, intrededefuncties, aansluiting met de opleiding, arbeidsloopbaan). Inmiddels is in het project Loopbanen van gediplomeerde schoolverlaters mbo-groen een dergelijke cohortstudie voor de groene sector ter hand genomen. Daarbij is een verbinding gelegd het ROA-informatiesysteem.

Tot slot: gericht spiegelen

Deze sectorrapportage geeft een beeld van het studiesucces van het mbo als geheel. Het biedt de mogelijkheid voor mbo-instellingen om hun eigen resultaten te vergelijken met het landelijk gemiddelde. Daarnaast zijn als onderdeel van de benchmark afzonderlijke instellingsrapportages gemaakt, waardoor mbo-instellingen hun studiesucces ook kunnen vergelijken met andere instellingen. Daarbij zullen sommige instellingen relevanter zijn als vergelijkingsbasis dan ande-

re. De soort instelling (roc, aoc, vakinstelling), de regio, en de omvang en samenstelling van de studentenpopulatie kunnen hierbij bijvoorbeeld een rol spelen.

Bijlage 1 van deze sectorrapportage bevat een overzicht van het jaarresultaat voor afzonderlijke instellingen in de periode 2008 – 2011. Daaruit blijkt dat niet alleen de hoogte van het jaarresultaat verschilt per instelling, maar ook de ontwikkeling daarvan. Er is een groep instellingen waarvoor het jaarresultaat nagenoeg constant blijft, en er zijn instellingen waar een duidelijke stijgende of juist dalende lijn zichtbaar is. Soms gaan de veranderingen schoksgewijs, bij andere scholen is sprake van een geleidelijke trend.

De patronen in de ontwikkeling van het jaarresultaat bieden een extra aanknopingspunt voor instellingen die willen leren van andere scholen met het oog op verbetering van hun studiesucces. Deze instellingen kunnen zich bijvoorbeeld spiegelen aan scholen waar sprake is van een stijgende trend of waar een hoog of toegenomen jaarresultaat kan worden vastgehouden.

Bijlage 1 – Jaarresultaat 2008-2011 per mbo-instelling

	Jaarresultaat			
	2008	2009	2010	2011
00GT ROC Albeda College	55,4%	60,2%	60,4%	58,6%
01AA Landstede	65,8%	70,5%	71,5%	70,6%
01IC AOC Oost	57,8%	68,1%	69,7%	74,1%
01NJ AOC Terra	72,9%	72,6%	70,5%	69,2%
01OE Wellantcollege	67,6%	73,3%	69,1%	70,9%
02OV Leidse instrumentmakers School	71,3%	74,7%	63,3%	81,0%
02PA Mediacollege Amsterdam	57,0%	54,0%	57,2%	61,9%
02PG Hout en Meubileringscollege	67,3%	67,7%	70,9%	70,4%
02PK Nimeto Utrecht	66,0%	71,5%	75,6%	67,2%
02PN Cibap	62,9%	66,0%	63,3%	63,3%
04CY ROC Rivor	67,7%	72,2%	69,0%	80,9%
04EM Amarantis onderwijsgroep	59,6%	62,3%	59,8%	63,3%
04EU ROC Kop van Noord-Holland	67,0%	66,2%	67,3%	71,2%
04FO ROC Koning Willem I	66,5%	66,0%	71,0%	71,3%
04NZ Soma College	85,4%	86,0%	81,2%	80,0%
05EA Scheepvaart en Transport College	62,6%	61,5%	68,1%	68,0%
05EL ROC Westerschelde	63,6%	64,9%	64,9%	69,4%
08PG ROC Friese Poort	67,8%	72,0%	75,0%	74,5%
09MR Hoornbeek College	82,1%	84,6%	83,2%	79,5%
11UL Edudelta Onderwijsgroep	70,3%	64,5%	63,9%	67,5%
12VI AOC Friesland	75,9%	73,1%	72,7%	75,7%
13US AOC De Groene Welle	71,8%	73,0%	71,5%	73,9%
14NZ Menso Alting College Mbo	81,5%	69,4%	70,6%	72,9%
14YD Lentiz	73,0%	76,9%	79,0%	72,9%
17WH SVO Opleidingen	58,5%	55,9%	55,0%	49,3%
18XX Berechja College	83,3%	67,5%	40,9%	51,2%
20MQ ROC Da Vinci College	64,5%	62,5%	63,1%	65,3%
21CS Citaverde College	63,3%	65,5%	71,7%	67,9%
21CY Prinsentuin College	74,6%	78,6%	81,2%	72,2%
23JA Grafisch Lyceum Rotterdam	61,3%	61,8%	62,8%	66,5%
23KG Grafisch Lyceum Utrecht	54,5%	67,1%	66,4%	64,2%
24ZZ ROC Graafschap College	73,8%	73,8%	74,0%	73,8%
25EF AOC Clusius College	76,4%	72,2%	65,9%	72,4%
25GV AOC Groenhorst College	72,0%	71,8%	73,0%	72,8%
25LF ROC Rijn IJssel	63,8%	64,6%	63,5%	66,1%
25LG ROC Friesland College	63,5%	66,7%	65,6%	68,1%
25LH ROC Midden Nederland	65,2%	65,4%	68,7%	65,8%
25LJ ROC Ter AA	66,6%	65,9%	66,2%	63,9%
25LN ID College	61,4%	63,2%	65,9%	67,5%

	Jaarresultaat			
	2008	2009	2010	2011
25LP ROC Zadkine	56,9%	58,9%	60,2%	58,1%
25LR ROC Flevoland	59,1%	60,4%	61,8%	63,0%
25LT ROC Gilde Opleidingen	71,5%	73,0%	75,0%	73,7%
25LU ROC Alfa College	66,1%	67,7%	67,3%	67,3%
25LV SG De Rooi Pannen	67,5%	71,2%	75,7%	74,8%
25LW ROC Noorderpoortcollege	66,8%	66,9%	68,8%	68,2%
25LX ROC West Brabant	64,5%	66,8%	70,8%	72,7%
25LZ ROC Tilburg	71,9%	68,4%	71,9%	71,5%
25MA ROC Leiden	59,5%	62,1%	65,2%	67,1%
25MB ROC Eindhoven	66,4%	69,0%	71,0%	72,8%
25PJ ROC Deltion College	65,9%	68,1%	66,7%	69,6%
25PL ROC Leeuwenborgh	61,9%	63,5%	62,2%	54,7%
25PM ROC Onderwijsgroep A12	62,3%	65,2%	68,3%	71,4%
25PN ROC Nijmegen	45,1%	57,0%	62,4%	58,7%
25PT ROC Horizon College	69,7%	68,9%	68,5%	72,0%
25PU ROC Arcus College	58,0%	53,9%	62,1%	59,9%
25PV ROC Zeeland	67,3%	71,0%	67,7%	65,3%
25PW ROC Drenthe College	66,3%	70,4%	70,4%	70,3%
25PX ROC Nova College	64,1%	66,8%	71,2%	65,0%
25PZ ROC van Amsterdam	59,1%	64,1%	63,4%	66,1%
25RA Regio College	62,9%	67,4%	67,1%	71,4%
26CC Helicon Opleidingen	68,4%	72,2%	70,0%	70,0%
27DV ROC Aventus	65,6%	67,0%	68,1%	68,4%
27GZ ROC Mondriaan	62,4%	66,0%	66,8%	68,2%
27YU ROC van Twente	69,4%	71,9%	71,1%	74,4%
28DE ROC De Leijgraaf	67,9%	72,1%	74,7%	75,3%
30BC SintLucas - De Eindhovense School	69,2%	62,5%	65,2%	69,1%

Bijlage 2 – Studentenpopulatie t.b.v. berekening jaar- en diplomaresultaat 2011

		jaarresultaat 2011	diplomaresultaat 2011
<i>Niveau</i>	niveau 1	24.543	19.348
	niveau 2	78.599	60.240
	niveau 3	68.067	50.758
	niveau 4	85.473	79.916
<i>Leerweg</i>	bbl	91.170	76.129
	bol-deeltijd	5.768	5.167
	bol-voltijd	132.017	112.275
	examen deelnemer	27.727	16.691
<i>Opleidingssector</i>	economie	85.198	69.498
	groen	15.121	13.132
	techniek	67.188	54.134
	zorg en welzijn	77.123	64.025
	combinatie van sectoren	12.052	9.473
<i>Geslacht</i>	man	136.650	110.411
	vrouw	120.030	99.850
	onbekend	2	1
<i>Leeftijdscategorie</i>	jonger dan 23 jaar	178.089	142.156
	23 jaar en ouder	78.593	68.106
<i>Etnische categorie</i>	autochtoon	181.993	149.388
	westers allochtoon	16.699	13.822
	niet-westers allochtoon	56.153	45.343
	onbekend	1.837	1.709
<i>V0-vooropleidingscategorie</i>	praktijkonderwijs	6.444	3.890
	vmbo zonder diploma	20.769	15.839
	havo/vwo zonder diploma	5.190	4.648
	vmbo B met diploma	46.119	34.367
	vmbo K met diploma	41.137	33.994
	vmbo G met diploma	13.885	12.347
	vmbo T met diploma	50.566	45.015
	havo/vwo met diploma	7.696	7.159
	vooropleiding vo onbekend	64.876	53.003
<i>Lwoo</i>	lwoo	41.255	30.999
	geen lwoo	150.551	126.260
	vooropleiding vo onbekend	64.876	53.003
<i>Apc-gebied</i>	apc-gebied	56.712	46.693
	geen apc-gebied	199.970	163.569
Totaal aantal		256.682	210.262

Bijlage 3 – Mbo-studentenpopulatie per 1-10-2011 naar leeftijdscategorie

		jonger dan 23 jaar	23 jaar en ouder	totaal
		%	%	%
<i>Niveau</i>	niveau 1	3	10	5
	niveau 2	23	28	24
	niveau 3	26	31	27
	niveau 4	47	31	43
<i>Leerweg</i>	bbl	19	71	31
	bol-deeltijd	0	6	2
	bol-voltijd	79	16	65
	examen deelnemer	2	6	3
<i>Opleidingssector</i>	economie	35	22	32
	groen	5	7	6
	techniek	27	32	28
	zorg en welzijn	30	36	32
	combinatie van sectoren	2	4	3
<i>Geslacht</i>	man	53	54	53
	vrouw	47	46	47
<i>Etnische categorie</i>	autochtoon	75	68	73
	westers allochtoon	6	8	6
	niet-westers allochtoon	19	22	20
	onbekend	0	2	1
<i>V0-vooropleidingscategorie</i>	praktijkonderwijs	2	0	2
	vmbo zonder diploma	8	2	7
	havo/vwo zonder diploma	3	1	3
	vmbo met diploma ¹	0	6	1
	vmbo B met diploma	20	7	17
	vmbo K met diploma	24	4	20
	vmbo G met diploma	5	1	4
	vmbo T met diploma	32	7	26
	havo/vwo met diploma	3	5	3
	vooropleiding vo onbekend	2	67	16
<i>Lwoo</i>	lwoo	21	6	17
	geen lwoo	77	28	66
	vooropleiding vo onbekend	2	57	16
<i>Apc-gebied</i>	apc-gebied	19	25	20
	geen apc-gebied	81	75	80
Totaal (= 100%)		419.866	118.702	538.568

Bijlage 4 – Definiëring van indicatoren voor studiesucces: jaarresultaat en diplomaresultaat

Succesindicatoren

Een onderdeel van de Benchmark MBO is de meting van – aantoonbaar – studiesucces. Eén aspect van studiesucces is af te lezen aan diploma's die deelnemers aan mbo-opleidingen hebben behaald. Voor het bepalen van 'studiesucces' aan de hand van behaalde diploma's worden twee indicatoren gebruikt.

- *Jaarresultaat*
- *Diplomaresultaat*

Perspectieven

De succesindicatoren van de benchmark kijken naar studiesucces elk vanuit een verschillend gezichtspunt.

- Jaarresultaat (instellingssucces) vanuit het perspectief van instellingen
- Diplomaresultaat (deelnemerssucces) vanuit het perspectief van de deelnemer

Bij de indicator *jaarresultaat* (instellingssucces) is het perspectief dat van de *instellingen* waar deelnemers zijn ingeschreven, maatgevend voor de bepaling van studiesucces: het gaat om *alle gediplomeerden* in een jaarperiode, zowel gediplomeerden die de instelling hebben verlaten als gediplomeerden die nog steeds bij de instelling staan ingeschreven. De prestaties van instellingen staan centraal.

Bij de indicator *diplomaresultaat* (deelnemerssucces) is het perspectief van de deelnemer zelf maatgevend voor de bepaling van studiesucces: het gaat om deelnemers i.c. schoolverlaters die de mbo-instelling of het mbo verlaten hebben met een diploma, ongeacht wanneer dat diploma is behaald. De prestaties van deelnemers staan centraal.

Het aandeel voortijdig schoolverlaters is niet identiek aan het supplement van diplomaresultaat:

- bij de bepaling van het aantal voortijdig schoolverlaters worden deelnemers van 23 jaar en ouder buiten beschouwing gelaten, in de benchmark telt deze groep wél mee;
- in de definitie van voortijdig schoolverlaters gaat het om deelnemers die het mbo hebben verlaten zonder startkwalificatie. Hieronder vallen dus ook alle mbo-verlaters die (uitsluitend) een diploma van niveau 1 hebben behaald. In de benchmark worden diploma's van niveau 1 wél meegeteld bij de succesbepaling.

In het navolgende wordt nader ingegaan op de definities van de succesindicatoren. De tekst is overgenomen uit de *MBO Informatie Encyclopedie*, www.informatie-encyclopedie.nl. Het betreft de definities en de berekeningen voor het jaar- en diplomaresultaat op *instellingsniveau*. Het jaar- en diplomaresultaat voor het *sectorniveau* (mbo als geheel) wordt berekend door het gewogen gemiddeld te nemen van de cijfers op instellingsniveau.

Jaarresultaat (versie 1.1 MBO Informatie Encyclopedie)

Het aantal gediplomeerden in het jaar als percentage van hetzelfde aantal gediplomeerden plus de ongediplomeerde instellingverlaters in hetzelfde jaar.

Een gediplomeerde in deze context is een deelnemer/examendeelnemer die in het betreffende jaar zijn diploma heeft behaald. Eerder behaalde diploma's zijn hierbij niet relevant.

- Ieder individu wordt maximaal 1 maal meegeteld, ongeacht het aantal behaalde diploma's of het niveau van de behaalde diploma's.
- Bij deze indicator gaat het alleen om de toegevoegde waarde over één jaar, i.t.t. het diplomaresultaat waarin naar het aantal behaalde diploma's over een langere periode wordt gekeken.
- Belangrijk verschil t.o.v. het diplomaresultaat is dat het jaarresultaat ook de toegevoegde waarde van de instelling in geval van doorstroom in beeld brengt. Personen die een diploma behalen en de instelling niet verlaten dragen positief bij aan het rendement.

Operationele zaken

- De indicator is gebaseerd op de door OCW vastgestelde beleidsfoto met als peildatum 1-10 (productiedatum nov-jan). De foto geeft weerde op de productiedatum aanwezige gegevens in BRON van de administratie van de instelling. Bij DUO wordt de kwaliteit van de gegevens in deze 'foto' beoordeeld. Indien deze onvoldoende blijkt kan door DUO een nieuwe foto gemaakt worden met een nieuwere productiedatum
- Momenteel wordt deze indicator door DUO berekend en gepubliceerd op instelling niveau, maar niet op het niveau van organisatorische eenheid.

Berekeningswijze

Het jaarresultaat wordt als volgt afgeleid (gebruikte parameters: J=Jaar; I=Instelling; D=Ingeschrevene; T=datum)

$$\text{jaarresultaat}(J,I) = (A(J,I)) / (B(J,I))$$

Waarbij

A(J,I) = Aantal *Opbrengstjaar_Gediplomeerden(J,I)*

B(J,I) = Aantal *Opbrengstjaar_Gediplomeerden (J,I)* + Aantal *VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters_Zonder_Diploma(J,I)*

Opbrengstjaar_Gediplomeerde(J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor het volgende geldt:

- Ingeschrevene heeft een Diploma behaald voor een Opleiding bij Instelling(I) met een Diploma. Datum die in het Opbrengstjaar J ligt.

VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlater_Zonder_Diploma (J,I) = Een *Instellingverlater(J,I)* waarvoor geldt dat:

- deze een Inschrijving heeft bij Instelling(I) met een Datum_Inschrijving die op of voor de eerste dag van het Opbrengstjaar J ligt EN
- Ingeschrevene behoort niet tot de groep van *Opbrengstjaar_Gediplomeerden(J,I)*.

Instellingverlater (J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor geldt:

- Ingeschrevene heeft een Inschrijving bij Instelling(I) met een Werkelijke_Datum_Uitschrijving die in het Opbrengstjaar J ligt.

Diplomaresultaat (versie 1.0 MBO Informatie Encyclopedie)

Het aantal gediplomeerde instellingverlaters in een jaar als percentage van alle instellingverlaters in hetzelfde jaar. In welk jaar de gediplomeerde instellingverlater het diploma heeft behaald is niet belangrijk.

- Ieder individu wordt maximaal 1 maal meegeteld, ongeacht het aantal behaalde diploma's of het niveau van de behaalde diploma's.
- Bij deze indicator gaat het om de toegevoegde waarde over een langere periode, i.t.t. het jaarresultaat waarin alleen naar aantal behaalde diploma's in het jaar wordt gekeken.
- Gediplomeerden die na 1 oktober pas zijn ingeschreven bij de instelling, worden niet meegeteld. Voor deze 'laat-inschrijvers' wordt de door de instelling geleverde inspanning daardoor niet gehonoreerd in deze indicator!

Operationele zaken

- De indicator is gebaseerd op de door OCW vastgestelde beleidsfoto met als peildatum 1-10 (productiedatum nov-jan). De foto geeft weer de op de productiedatum aanwezige gegevens in BRON van de administratie van de instelling. Bij DUO wordt de kwaliteit van de gegevens in deze 'foto' beoordeeld. Indien deze onvoldoende blijkt kan door DUO een nieuwe foto gemaakt worden met een nieuwere productiedatum
- Momenteel wordt deze indicator door DUO berekend en gepubliceerd op instelling niveau, maar niet op het niveau van organisatorische eenheid.

Berekeningswijze

Het diplomaresultaat wordt als volgt afgeleid (gebruikte parameters: J=Jaar; I=Instelling; D=Ingeschrevene; T=datum)

$$\text{Diplomaresultaat}(J,I) = (A(J,I)) / (B(J,I))$$

Waarbij

$A(J,I)$ = Aantal *Gediplomeerde_VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters(J,I)*

$B(J,I)$ = Aantal *VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters (J,I)*

Gediplomeerde_VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlater (J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor geldt dat

- de Ingeschrevene behoort tot de groep *VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters(J,I)* EN
- Ingeschrevene heeft ooit een Diploma voor een Opleiding bij Instelling(I) behaald

VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlater(J,I) = Een *Instellingverlater(J,I)* waarvoor geldt dat

- deze een Inschrijving heeft bij Instelling(I) met een Datum_Inschrijving die op of voor de eerste dag van het Opbrengstjaar J ligt.

Instellingverlater (J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor geldt:

- Ingeschrevene heeft een Inschrijving bij Instelling(I) met een *Werkelijke_Datum_Uitschrijving* die in het Opbrengstjaar J ligt.